

ÖZELLİKLE AFRİKA'DA CİDDİ KURAKLIK VE/VEYA ÇÖLLEŞMEYE MARUZ ÜLKELERDE ÇÖLLEŞMEYLE MÜCADELE İÇİN BİRLEŞMİŞ MİLLETLER SÖZLEŞMESİ

Önsöz

Bu sözleşmenin tarafları,

Çölleşmeyle mücadele ve kuraklığın etkilerini hafifletme çabalarının merkezinde etkilenen veya tehdit altında olan alanlardaki insanların olduğunu doğrulayarak,

Devletler ve uluslararası örgütler de dahil olmak üzere uluslararası topluluğun çölleşme ve kuraklığın olumsuz etkileri konusundaki acil duyarlılığını yansıtarak,

Kurak, yarı-kurak ve az yağışlı alanlar toplamının, yeryüzündeki arazi yüzölçümünün büyük bir oranını oluşturduğunu ve bu alanların da dünya nüfusunun büyük bir kesiminin yaşam çevresi ve geçim kaynağı olduğunu bilerek,

Çölleşme ve kuraklık sorunlarının küresel bir nitelik taşıdığını, dünyanın bütün bölgelerini etkilediğini ve çölleşmeyle mücadele ve/veya kuraklığın etkilerinin hafifletilmesi için uluslararası topluluğun ortak eyleminin gerektiğini kabul ederek,

Ciddi kuraklık ve/veya çölleşme sorunlarına maruz ülkeler arasında, başta en az gelişmiş ülkeler olmak üzere gelişmekte olan ülkelerin ağırlıkla yer aldığını ve bu olguların özellikle Afrika'daki trajik sonuçlarını dikkate alarak,

Çölleşmenin fiziksel, biyolojik, politik, sosyal, kültürel ve ekonomik faktörlerin karmaşık etkileşimleri sonucunda ortaya çıktığını da dikkate alarak,

Etkilenen ülkelerin çölleşme ile yeterince mücadele kabiliyetinin ticaretten ve uluslararası ekonomik ilişkilerin ilgili yönlerinden etkilenmesini göz önüne alarak,

Sürdürülebilir ekonomik büyüme, sosyal gelişme ve yoksulluğun ortadan kaldırılmasının, özellikle Afrika'da, etkilenen gelişmekte olan ülkelerin önceliklerini oluşturduğunun ve bunun sürdürülebilirlik hedeflerini karşılamının temel şartı olduğunun bilincinde olarak,

Çölleşme ve kuraklığın, yoksulluk, kötü sağlık ve beslenme şartları, gıda güvencesinden yoksunluk gibi önemli sosyal sorunlarla ve göç, zorunlu göç ve demografik dinamiklerden kaynaklanan sorunlarla etkileşimleri sonucunda sürdürülebilir kalkınmayı etkilediğini akılda tutarak,

Devletlerin ve uluslararası örgütlerin çölleşmeyle mücadele ve kuraklığın etkilerini hafifletme konusundaki ve özellikle de 1977 yılında düzenlenen Birleşmiş Milletler Çölleşme Konferansı'nda kabul edilen Çölleşmeyle Mücadele Eylem Planına ilişkin uygulamalardaki geçmiş çaba ve deneyimlerinin önemini takdir ederek,

Geçmişteki tüm çabalara karşın, çölleşmeyle mücadele ve kuraklığın etkilerini hafifletme konusunda istenilen ilerlemenin sağlanamamış olduğunu ve sürdürülebilir kalkınma kapsamında her düzeyde yeni ve daha etkin bir yaklaşım gerektiğini idrak ederek,

Birleşmiş Milletler Çevre ve Kalkınma Konferansı'nda alınan ve çölleşmeyle mücadelede temel oluşturan kararların, özellikle de Gündem 21 ve onun 12. Bölümünün geçerliliğini ve uygunluğunu kabul ederek,

Gelişmiş ülkelerin Gündem 21'in 33. Bölümünün 13. Paragrafında mevcut taahhütlerini bunun ışığında teyit ederek,

47/188 sayılı Genel Kurul Kararı'nı ve özellikle bu kararda Afrika için öngörülen önceliği, çölleşme ve kuraklık konusunda ilgili tüm diğer Birleşmiş Milletler karar ve programlarını ve gerek Afrika ülkelerinin gerekse diğer bölgelerdeki ülkelerin ilgili deklarasyonlarını hatırlayarak,

Birleşmiş Milletler sözleşmesi ve uluslararası hukuk prensipleri çerçevesinde, Devletlerin sahip oldukları kaynakları kendi çevre ve kalkınma politikaları doğrultusunda egemen olarak kullanma hakları bulunduğunu ve kendi yetki ve kontrol sınırları dahilindeki faaliyetlerinin diğer devletlerde ve ulusal yetki sınırlarının dışındaki alanlarda çevreye zarar vermemesini sağlama sorumlulukları bulunduğunu 2. İlkesinde belirtilen Çevre ve Kalkınma konulu Rio Deklarasyonunu teyit ederek,

Ulusal hükümetlerin çölleşmeyle mücadele ve kuraklığın etkilerini hafifletmekte kritik bir rol oynadıklarını ve bu alandaki ilerlemenin etkilenen bölgelerde eylem programlarının yerel olarak uygulanmasına bağlı olduğunu kabul ederek,

Çölleşmeyle mücadele ve kuraklığın etkilerini hafifletmekte uluslararası işbirliği ve ortaklıkların önemini ve gerekliliğini de kabul ederek,

Başta Afrika olmak üzere gelişmekte olan ülkelere, eksiklikleri halinde bu sözleşme çerçevesindeki yükümlülüklerini tam olarak yerine getirmelerini güçleştirecek olan ve yeni ve ek fonlar da dahil olmak üzere hatırı sayılı mali kaynakları ve teknolojiye de erişimi içeren etkin araçlar sağlanmasının önemini de ayrıca kabul ederek,

Çölleşme ve kuraklığın Orta Asya ve Kafkas ülkeleri üzerindeki etkisi hakkında endişelerini belirterek,

Özellikle gelişmekte olan ülkelerin kırsal kesimlerindeki çölleşme ve/veya kuraklıktan etkilenen bölgelerde kadınların oynadığı önemli rolü ve çölleşmeyle mücadele ve kuraklığın etkilerini hafifletme programlarının her düzeyinde gerek kadın gerekse erkeklerin tam katılımını sağlamanın önemini vurgulayarak,

Çölleşmeyle mücadele ve kuraklığın etkilerini hafifletme programlarında sivil toplum kuruluşlarının ve diğer önemli grupların özel rolünü vurgulayarak,

Uluslararası ve ulusal toplulukların karşı karşıya oldukları küresel ölçekteki diğer çevre sorunları ile çölleşme arasındaki ilişkiyi akılda tutarak,

Çölleşmeyle mücadelenin Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi, Biyolojik Çeşitlilik Sözleşmesi ve diğer ilgili çevre sözleşmelerinin hedeflerinin gerçekleştirilmesine sağlayabileceği katkıları da akılda tutarak,

Çölleşmeyle mücadele ve kuraklığın etkilerini hafifletme stratejilerinin, sağlam sistematik gözlemlere ve derin bilimsel bilgilere dayandırıldıkları ve sürekli değerlendirmeye tabi tutuldukları takdirde en etkin olacaklarına inanarak,

Ulusal plan ve önceliklerin uygulanmasını kolaylaştırmak için, uluslararası işbirliğinin etkinlik ve koordinasyonunun iyileştirilmesine acil ihtiyaç duyulduğunu kabul ederek,

Şimdiki ve gelecekteki kuşaklar yararına çölleşmeyle mücadele ve kuraklığın etkilerini hafifletmek için gereken eylemlere girişilmesinde kararlı olarak,

Aşağıdaki hususları kararlaştırmışlardır.

KISIM I- Giriş

Madde 1-Kullanılan Terimler

Bu sözleşmenin amaçları açısından;

a. “Çölleşme”, kurak, yarı-kurak ve az yağışlı alanlarda, iklim değişiklikleri ve insan faaliyetleri de dahil olmak üzere çeşitli faktörlerden kaynaklanan toprak bozulmasını ifade eder;

b. “Çölleşmeyle Mücadele”, kurak, yarı-kurak ve az yağışlı alanlarda sürdürülebilir kalkınma için arazinin entegre olarak geliştirilmesinin bir parçası olan ve

i.arazi bozulmasını önlemeye ve/veya azaltmaya,

ii.kısmen bozulmuş arazinin rehabilitasyonuna, ve

iii.çölleşmiş arazinin geri kazanılmasına

yönelik faaliyetleri içerir;

c. “Kuraklık” , yağışların kaydedilen normal düzeylerin önemli ölçüde altına düşmesi sonucu arazi ve kaynak üretim sistemlerini olumsuz olarak etkileyen ve ciddi hidrolojik dengesizliklere yol açan doğal olayı ifade eder;

d. “Kuraklığın etkilerini hafifletme”, çölleşmeyle mücadeleyle ilgili olarak toplumun ve doğal sistemlerin kuraklığa karşı hassasiyetlerini azaltmak için kuraklığın önceden tahminine ilişkin faaliyetleri içerir;

e. “Arazi”, toprak, bitki örtüsü ve diğer canlıları kapsayan biyo-üretken karasal sistemi ve sistem içinde işleyen ekolojik ve hidrolojik proseslerini ifade eder;

f. “Arazi bozulması”, kurak, yarı-kurak ve yarı-nemli:

i. rüzgar ve/veya suyun etkisiyle oluşan toprak erozyonu,

ii. toprağın fiziksel, kimyasal ve biyolojik veya ekonomik özelliklerinin bozulması; ve

iii. bitki örtüsünün uzun süreli kaybı;

gibi insan faaliyetlerinden ve yaşam çevresi biçimlerinden kaynaklanan prosesler de dahil olmak üzere bir prosesin veya prosesler bileşiminin veya arazi kullanımının neden olduğu, yağmurla beslenen ekili alanlarda, sulama yapılan ekili alanlarda veya otlak, mera, orman ve ağaçlık alanlarda biyolojik ve ekonomik verim ve çeşitlilik azalmasını ve kaybını ifade eder;

g. “Kurak, yarı-kurak ve yarı nemli alanlar”, kutup ve kutup altı bölgelerinin dışında kalan ve yıllık yağış miktarının evapotranspirasyon potansiyeline oranı 0.05 ile 0.65 arasında olan alanları ifade eder.

h. “Etkilenen alanlar”, çölleşmeden etkilenen veya çölleşme tehdidi altında bulunan kurak, yarı-kurak ve/veya yarı nemli alanları ifade eder;

i. “Etkilenen ülkeler”, topraklarının bir kısmı veya tümü etkilenen alanlardan oluşan ülkeleri ifade eder;

j. “Bölgesel ekonomik entegrasyon örgütü”, belli bir bölgedeki bağımsız devletler tarafından oluşturulan ve bu sözleşme ile düzenlenen konularda yetkili olan ve kendi usulleri uyarınca bu sözleşmeyi imzalamaya, onaylamaya, kabul etmeye ve uygun görmeye veya sözleşmeye katılmaya yetkilendirilmiş olan bir örgütü ifade eder;

k. “Gelişmiş ülke Taraflar”, gelişmiş ülke Tarafları ve gelişmiş ülkelere oluşturulan bölgesel ekonomik entegrasyon örgütlerini ifade eder.

Madde 2- Amaç

1. Bu sözleşmenin amacı, etkilenen ülkelerde sürdürülebilir kalkınmanın sağlanmasına katkıda bulunmak üzere Gündem 21 ile uyumlu entegre bir yaklaşım çerçevesinde uluslararası işbirliği ve ortaklık düzenlemeleri ile desteklenen her düzeyde etkin eylemler yoluyla, özellikle Afrika’da olmak üzere ciddi kuraklık ve/veya çölleşmeye maruz ülkelerde, çölleşmeyle mücadele etmek ve kuraklığın etkilerini hafifletmektir.

2. Bu amaca ulaşmak için, etkilenen alanlarda, aynı anda hem arazinin verimliliğini iyileştirerek, hem de arazi ve su kaynaklarının rehabilitasyonunu, korunmasını ve sürdürülebilir yönetimini sağlayarak özellikle yerel topluluklar düzeyinde hayat şartlarının iyileştirilmesi üzerinde odaklaşan uzun dönemli stratejilerin uygulanması gerekecektir.

Madde 3- İlkeler

Bu sözleşmenin amacının gerçekleştirilmesi ve hükümlerinin uygulanmasında Tarafları, diğer Hususların yanı sıra, aşağıdaki ilkeler yönlendirecektir.

1. Taraflar, çölleşmeyle mücadele ve/veya kuraklığın etkilerini hafifletme programlarının tasarlanmasında ve uygulanmasında kararlara halkın ve yerel toplulukların katılımını sağlamalı, ulusal ve yerel düzeylerdeki eylemleri kolaylaştırmak üzere daha üst düzeylerde yapabilir kılan bir ortamın yaratılmasına çalışmalıdırlar;
2. Taraflar, uluslararası bir dayanışma ve ortaklık ruhu içinde alt-bölge ve bölge düzeylerinde ve uluslararası düzeyde işbirliği ve koordinasyonu iyileştirmeli, mali, beşeri, örgütsel ve teknik kaynakları ihtiyaç duyulan yerlere daha iyi yönlendirmelidirler;
3. Taraflar, her düzeyde hükümet, topluluk, sivil toplum kuruluşu ve arazi sahipleri arasındaki işbirliğini bir ortaklık ruhu içerisinde geliştirerek, etkilenen bölgelerde arazinin ve kıt su kaynaklarının niteliğinin ve değerinin daha iyi anlaşılmasını sağlamalı ve bunların sürdürülebilir kullanımını için çalışmalıdırlar; ve,
4. Taraflar, başta en az gelişmiş ülkeler olmak üzere, etkilenen gelişmekte olan ülke, Tarafların özel gereksinim ve şartlarını göz önüne almalıdırlar.

Kısım II- Genel Hükümler

Madde 4- Genel Yükümlülükler

1. Taraflar bu sözleşme çerçevesindeki yükümlülüklerini münferiden veya mevcut yada öngörülen iki taraflı ve çok taraflı düzenlemeler veya bunların bileşimi kapsamında müştereken yerine getirecekler ve her düzeyde çabaların koordinasyonuna ve tutarlı uzun dönemli stratejilerin geliştirilmesine gereken önemi vereceklerdir.
2. Bu sözleşmenin amacına ulaşmak için Taraflar;
 - a. çölleşme ve kuraklık süreçlerinin fiziksel, biyolojik ve sosyo-ekonomik yönlerine eğilen entegre bir yaklaşımı benimseyecek;
 - b. sürdürülebilir kalkınmayı destekleyici nitelikte, yapabilir kılan bir uluslararası ekonomik ortamın yaratılmasını sağlamak amacıyla, uluslararası ticaret, pazarlama düzenlemeleri ve borçlar açısından etkilenen gelişmekte olan Taraf Ülkelerin durumlarına ilgili uluslararası ve bölgesel kuruluşlarda gereken ilgiyi gösterecek;
 - c. yoksulluğu giderme stratejilerini, çölleşmeyle mücadele ve kuraklığın etkilerini hafifletme çabaları ile bütünleştirecek;
 - d. çölleşme ve kuraklık sorunu ile ilişkili olarak gerek çevre koruma gerekse toprak ve su kaynaklarının korunması konularında etkilenen Taraf Ülkeler arasında işbirliği yapılmasını destekleyecek; alt-bölgesel, bölgesel ve uluslararası işbirliğini güçlendirecek;
 - e. ilgili hükümetler arası kuruluşlar çerçevesinde işbirliği yapacak;
 - f. tekrarın önlenmesi gereğini göz önünde tutarak, gerekirse kurumsal mekanizmaları kararlaştıracak; ve

g. çölleşmeyle mücadele ve kuraklığın etkilerini hafifletme amacıyla önemli finansman kaynaklarının harekete geçirilerek etkilenen gelişmekte olan ülke Taraflara yönlendirilmesinde, mevcut iki taraflı ve çok taraflı mali mekanizma ve düzenlemelerin kullanılmasını destekleyeceklerdir.

3. Etkilenen gelişmekte olan ülke Taraflar, Sözleşmenin uygulanmasında yardımdan yararlanabilirler.

Madde 5- Etkilenen Taraf Ülkelerin Yükümlülükleri

Etkilenen ülke Taraflar, 4'üncü maddedeki yükümlülüklerine ek olarak;

a. çölleşmeyle mücadele ve kuraklığın etkilerini hafifletme konusuna gereken önceliği vermeyi, kendi şart ve imkanları çerçevesinde yeterli kaynakları ayırmayı;

b. çölleşmeyle mücadele ve kuraklığın etkilerini hafifletmek için, sürdürülebilir kalkınma plan ve/veya politikaları çerçevesinde strateji ve öncelikleri belirlemeyi;

c. çölleşmenin temelindeki nedenlere eğilerek, çölleşme sürecine katkıda bulunan sosyo-ekonomik faktörlere özel bir önem vermeyi;

d. çölleşmeyle mücadele ve kuraklığın etkilerini hafifletme çabalarında, sivil toplum kuruluşlarının da desteği ile yerel halkın ve özellikle kadınların ve gençlerin bilincini geliştirmeyi ve katılımını sağlamayı; ve

e. mevcut yasaları güçlendirerek veya böyle yasalar yoksa yenilerini çıkararak ve uzun dönemli politika ve eylem programları geliştirerek yapabilir kılan bir ortamı yaratmayı

üstlenirler.

Madde 6-Gelişmiş Taraf Ülkelerin Yükümlülükleri

Gelişmiş ülke taraflar, 4'üncü maddedeki genel yükümlülüklerine ek olarak;

a. başta Afrika'daki ülkeler ve en az gelişmiş ülkeler olmak üzere, gelişmekte olan ülke tarafların çölleşmeyle mücadele ve kuraklığın etkilerini hafifletme çabalarını kararlaştırıldığı gibi aktif olarak münferiden veya müştereken desteklemeyi;

b. başta Afrika'daki ülkeler olmak üzere, gelişmekte olan ülke tarafların çölleşmeyle mücadele ve kuraklığın etkilerini hafifletmeye yönelik kendi uzun dönemli plan ve stratejilerini etkin bir biçimde geliştirip uygulamalarına yardımcı olacak önemli mali kaynak ve diğer destek biçimlerini sağlamayı;

c. 20'nci maddenin 2 (b) paragrafı uyarınca yeni ve ek kaynakların harekete geçirilmesini desteklemeyi;

d. özel sektör ve diğer hükümet dışı kaynaklardan finansman sağlanmasını teşvik etmeyi; ve

e. başta gelişmekte olan ülke Taraflar olmak üzere, etkilenen ülke tarafların uygun teknoloji, bilgi ve ustalığa erişimlerini kolaylaştırmayı ve desteklemeyi

üstlenirler.

Madde 7-Afrika İçin Öncelik

Bu sözleşmenin uygulanmasında Taraflar, diğer bölgelerdeki gelişmekte olan ülke Tarafları ihmal etmeden, Afrika'da hüküm süren özel durum nedeniyle, bu bölgedeki etkilenen ülke Taraflara öncelik tanıyacaklardır.

Madde 8-Diğer Sözleşmelerle İlişkisi

1. Her bir anlaşma çerçevesindeki faaliyetlerden azami yarar sağlamak ve tekrarlardan kaçınmak için Taraflar, bu sözleşme ve eğer Taraf iseler ilgili diğer uluslararası anlaşmalar ve özellikle de Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve sözleşmesi ve Biyolojik Çeşitlilik Sözleşmesi kapsamındaki faaliyetlerin koordinasyonunu teşvik edeceklerdir. Taraflar, özellikle araştırma, eğitim, sistematik gözlem, bilgi toplama ve bilgi alışverişi alanlarında, ilgili anlaşmaların amaçlarına ulaşmasında bu faaliyetlerin katkısı bulunduğu oranda müşterek programlar yürütülmesini teşvik edeceklerdir.

2. Bu Sözleşmenin hükümleri, herhangi bir Tarafın bu Sözleşmenin kendisi için yürürlüğe girmesinden önce taraf olduğu iki taraflı, bölgesel veya uluslararası bir anlaşmadan doğan hak ve yükümlülüklerini etkilemeyecektir.

KISIM III -Eylem Programları, Bilimsel Ve Teknik İşbirliği Ve Destekleyici Önlemler

Bölüm 1-Eylem Programları

Madde 9-Temel Yaklaşım

1. Etkilenen gelişmekte olan ülke Taraflar ile bölgesel uygulama eki çerçevesinde olsun olmasın ulusal bir eylem programı hazırlama niyetini Daimi Sekreteryaya yazılı olarak bildirmiş olan diğer etkilenen ülke Taraflar, 5'inci maddeden doğan yükümlülüklerini yerine getirirlerken, çölleşme ile mücadele ve kuraklığın etkilerini hafifletme stratejisinin merkezi unsuru olarak konuyla ilgili mevcut başarılı plan ve programlar ile alt-bölgesel ve bölgesel eylem programlarını mümkün olduğunca kullanarak ve bunları esas alarak ulusal eylem programlarını hazırlayacak, açıklayacak ve uygulayacaklardır. Bu nevi programlar, saha faaliyetlerinden çıkarılan derslere ve araştırma sonuçlarına dayanarak sürekli bir katılımcı süreç içerisinde güncelleştirilecektir. Ulusal eylem programlarının hazırlanması, sürdürülebilir kalkınmaya yönelik ulusal politikaların formülasyonu için gösterilen diğer çabalarla karşılıklı olarak yakından ilişkilendirilecektir.

2. 6'ncı madde uyarınca gelişmiş ülke Taraflarca çeşitli biçimlerde yardım sağlanmasında, başta Afrika'daki ülkeler olmak üzere etkilenen gelişmekte olan ülke Tarafların ulusal, alt-bölgesel ve bölgesel eylem programlarının doğrudan veya ilgili çok taraflı örgütler kanalıyla veya her iki şekilde kararlaştırıldığı üzere desteklenmesine öncelik tanınacaktır.

3. Taraflar, eylem programlarının detaylandırılmalarının, uygulanmalarının ve izlenmelerinin Birleşmiş Milletler sistemindeki organ, fon ve programlar ile kendi yetki ve imkanları dahilinde diğer ilgili hükümetler arası örgütler, akademik kurumlar, bilimsel çevreler ve sivil toplum kuruluşları tarafından desteklenmesini teşvik edeceklerdir.

Madde 10- Ulusal Eylem Programları

1. Ulusal eylem programlarının amacı, çölleşmeye katkıda bulunan faktörleri ve çölleşmeyle mücadele ve kuraklığın etkilerini hafifletmek için gereken pratik önlemleri tanımlamaktır.

2. Ulusal eylem programları hükümetin, yerel toplulukların ve arazi kullanıcılarının rollerini belirleyecek, mevcut ve gereken kaynakları belirtecektir. Bu programlar, diğer hususların yanısıra;

çölleşmeyle mücadele ve kuraklığın etkilerini hafifletmeye yönelik uzun dönemli stratejileri içerecek, uygulamaya ağırlık verecek ve sürdürülebilir kalkınmaya yönelik ulusal politikalarla entegre edilecek;

- a. değişen şartları yanıtlayacak düzenlemelere izin verecek ve yerel düzeyde farklı sosyo-ekonomik, biyolojik ve jeofiziksel şartlarla başa çıkabilecek kadar esnek olacak;
- b. henüz bozulmamış veya çok az bozulmuş arazilerde koruyucu önlemlerin uygulanmasına özel bir özen gösterecek;
- c. ulusal klimatolojik, meteorolojik, ve hidrolojik imkanları ve kuraklığa ilişkin erken uyarı imkanlarını güçlendirecek;
- d. verici topluluk, her düzeyde hükümetler, yerel halk ve topluluk grupları arasında ortaklık ruhu içerisinde işbirliği ve koordinasyonu geliştiren politikaları destekleyerek kurumsal çerçeveleri güçlendirecek ve yerel halkın gereken bilgi ve teknolojiye erişimini kolaylaştıracak;
- e. sivil toplum kuruluşlarının ve kadınlı erkekli tüm yerel halkın, özellikle de çiftçi ve hayvancılar ile onları temsil eden örgütler de dahil olmak üzere kaynakların kullanıcılarının, ulusal eylem programlarına ilişkin politika planlama, karar verme, uygulama ve gözden geçirme süreçlerine yerel, ulusal ve bölgesel düzeylerde etkin bir biçimde katılımını sağlayacak; ve
- f. uygulamaya ilişkin düzenli izleme ve gelişme raporları isteyeceklerdir.

3. Ulusal eylem programları, kuraklığa karşı hazırlanmak ve kuraklığın etkilerini hafifletmek için, diğer hususların yanısıra aşağıdaki önlemlerin bazılarını veya tümünü içerebilir:

- a. yerel ve ulusal tesisler ile alt-bölge ve bölge düzeylerinde müşterek sistemler de dahil olmak üzere erken uyarı sistemlerinin ve çevresel nedenlerle yerinden olan kişilere yardım mekanizmalarının yerine göre kurulması ve/veya güçlendirilmesi;
- b. kuraklığa karşı hazırlıkların ve kuraklık yönetiminin, mevsimlere ve yıllara göre iklim tahminlerini de dikkate alan kuraklık kriz planlarını da içerecek biçimde, yerel, ulusal, alt-bölgesel ve bölgesel düzeylerde güçlendirilmesi;
- c. özellikle kırsal alanlarda, depolama ve pazarlama tesisleri de dahil olmak üzere gıda güvence sistemlerinin yerine göre kurulması ve/veya güçlendirilmesi;
- d. kuraklığa yatkın alanlarda gelir sağlayıcı alternatif geçim projelerinin geliştirilmesi; ve
- e. gerek tarım gerekse hayvancılık için sürdürülebilir sulama projelerinin geliştirilmesi.

4. Ulusal eylem programları, etkilenen taraf ülkelerin her birine özgü şart ve ihtiyaçlar dikkate alınarak, çölleşmeyle mücadele ve kuraklığın etkilenen alanlarda ve halkın üzerinde etkisini hafifletmeye yönelik başka önlemlerin yanısıra, aşağıdaki öncelik alanlarının bir bölümüne veya hepsine ilişkin önlemleri de içerirler; Yoksulluğun giderilmesini ve gıda güvencesi sağlanmasını amaçlayan programları güçlendirmek için alternatif geçim kaynaklarının desteklenmesi ve ulusal ekonomik ortamların iyileştirilmesi; demografik dinamikler; doğal kaynakların sürdürülebilir yönetimi; sürdürülebilir tarımsal uygulamalar; çeşitli enerji kaynaklarının geliştirilmesi ve verimli kullanımı; kurumsal ve yasal çerçeveler; hidroloji ve meteoroloji hizmetlerini de içerecek biçimde değerlendirme ve sistematik gözlem yeteneklerinin güçlendirilmesi, kapasitelerin oluşturulması, eğitim, kamu duyarlılığının artırılması.

MADDE 11-Alt-Bölgesel Ve Bölgesel Eylem Programları

Etkilenen Taraf ülkeler, ulusal programlarını uyumlulaştıracak, tamamlayacak ve verimliliğini arttıracak alt-bölgesel ve/veya bölgesel eylem programlarının ilgili bölgesel uygulama eklerine uygun olarak hazırlanmasında istişare ve işbirliği yapacaklardır. 10'uncu madde hükümleri, gereken değişikliklerle alt-bölgesel ve bölgesel programlara uygulanacaktır. Bu işbirliği, sınırlar ötesi doğal kaynakların sürdürülebilir yönetimi, bilimsel ve teknik işbirliği ve ilgili kurumların güçlendirilmesi için üzerinde mutabık kalınmış müşterek programları da içerebilir.

Madde 12-Uluslararası İşbirliği

Etkilenen Taraf ülkeler, diğer taraflar ve uluslararası toplulukla birlikte, bu Sözleşmenin uygulanması açısından yapabilir kılan bir uluslararası ortamın geliştirilmesini sağlamak üzere işbirliği yapmalıdırlar. Bu işbirliği, bilimsel araştırma ve geliştirme, bilginin toplanması ve yayılması ve mali kaynakların yanısıra, teknoloji transferi alanlarını da kapsamalıdır.

Madde 13-Eylem Programlarının Geliştirilmesi Ve Uygulanması İçin Destek

1. 9'uncu madde uyarınca eylem programlarının desteklenmesine ilişkin önlemler arasında, diğer hususların yanı sıra;

a. gereken uzun dönemli planlamaya imkan vermek üzere, eylem programlarında önceden kestirilebilirliği sağlayacak mali işbirliği;

b. başarılı pilot program faaliyetlerinin gerekirse başka yerlerde tekrarlanabilirliğini sağlamak üzere, sivil toplum kuruluşlarının eylemleri de dahil olmak üzere, yerel düzeyde daha iyi destek sağlanmasını mümkün kılan işbirliği mekanizmalarının geliştirilmesi ve kullanılması;

c. yerel topluluk düzeyinde katılımcı eylemler için öngörülen deneysel ve tekrara dayalı yaklaşımla uyumlu olacak biçimde projelerin tasarım, finansman ve uygulamalarında daha fazla esneklik; ve

d. işbirliği ve destek programlarının etkinliğini arttıracak idari ve mali usuller;

bulunmalıdır.

2. Etkilenen gelişmekte olan Taraf ülkelere bu tür destekler sağlanırken, Afrika lkesi Taraflara ve en az gelişmiş lke Taraflara ncelik tanınacaktır.

Madde 14-Eylem Programlarının Geliştirilmesinde Ve Uygulanmasında Koordinasyon

1. Taraflar, eylem programlarının geliştirilmesinde ve uygulanmasında, doğrudan veya ilgili hükümetler arası örgütler vasıtasıyla, birbirleri ile yakın mesai yapacaklardır.

2. Tekrarların nlenmesi, müdahale ve yaklaşımlar arasında uyum sağlanması ve yardımın etkisinin maksimize edilmesi için gelişmiş lke Taraflar, gelişmekte olan lke Taraflar, ilgili hükümetler arası örgütler ve sivil toplum kuruluşları arasında mümkün olan en eksiksiz koordinasyonu sağlamak amacıyla, Taraflar özellikle ulusal düzeyde ve saha düzeyinde operasyonel mekanizmalar geliştireceklerdir. Etkilenen gelişmekte olan ülkelerde, kaynakların verimli kullanımının maksimize edilmesi, ihtiyaçlara cevap veren yardımlar sağlaması ve bu Sözleşme erevesindeki ulusal eylem program ve önceliklerinin uygulanması için, uluslararası işbirliğine ilişkin faaliyetlerinin koordinasyonuna öncelik verilecektir.

Madde 15-Bölgesel Uygulama Ekleri

Eylem programlarına dahil edilecek unsurlar, etkilenen Taraf lkeler veya bölgeler için geçerli olan sosyo-ekonomik, coğrafi ve iklimsel faktörlerin yanısıra ekonomik gelişme düzeylerine göre seçilip uyarlanacaktır. Belli alt-bölgeler ve bölgeler için eylem programlarının hazırlanmasına, bunların hangi konulara ağırlık vereceklerine ve içeriklerine ilişkin rehber ilkeler bölgesel uygulama eklerinde verilmektedir.

Bölüm 2-Bilimsel Ve Teknik İşbirliği

Madde 16-Bilgi Toplama, Analiz Ve Değişim

Taraflar, etkilenen alanlarda toprak bozulmasının sistematik olarak gözlemlenmesini, kuraklık ve çölleşmenin süreç ve etkilerinin daha iyi anlaşılmasını ve değerlendirilmesini sağlamak üzere, konuyla ilgili kısa ve uzun dönemli veri ve bilgilerin toplanmasını, analizini ve değişimini, her biri kendi imkanları dahilinde koordine ve entegre etme konusunda görüş birliğine varmışlardır. Böylece, diğer hususların yanısıra, olumsuz iklim değişimi dönemlerinde başta yerel halk olmak üzere her düzeyde kullanıcıların pratik bir biçimde yararlanabileceği erken uyarı ve önceden planlamalar mümkün olacaktır. Bu amaçla Taraflar, yerine göre;

- a. her düzeyde bilginin toplanmasına, analizine, değişimine ve sistematik gözlemlerin yapılmasına hizmet eden ve diğer hususların yanısıra;
 - i. birbiriyle uyumlu standart ve sistemlerin kullanılmasını hedefleyen;
 - ii. uzak alanlarda dahil olmak üzere ilgili verileri ve istasyonları kapsayan;
 - iii. arazi bozulmasına ilişkin verilerin toplanması, iletimi ve değerlendirilmesinde modern teknolojiyi kullanan ve yayan; ve
 - iv. ulusal, alt-bölgesel ve bölgesel düzeylerdeki veri ve bilgi merkezlerini küresel bilgi kaynakları ile daha yakından ilişkilendiren
- b. küresel bir kurumlar ve tesisler ağıнын işlerliğini sağlayacak ve güçlendirecek;
- c. somut sorunların çözülebilmesi açısından, bilginin toplanma, analiz ve değişiminin yerel toplulukların ve karar vericilerin ihtiyaçlarını karşılayacak nitelikte olmasını ve yerel toplulukların bu faaliyetlere katılmalarını sağlayacak;
- d. diğer hususların yanısıra entegre fiziksel, biyolojik, sosyal ve ekolojik dizilerini de içeren bilgi ve verilerin toplanma, analiz ve değişimini tanımlamaya, yürütmeye, değerlendirmeye ve finanse etmeye yönelik iki taraflı ve çok taraflı program ve projeleri destekleyecek ve yenilerini geliştirecek;
- e. özellikle de değişik bölgelerdeki hedef gruplar arasında bilgi ve deneyim değişimini sağlamak üzere yetkili hükümetler arası örgütlerin ve sivil toplum kuruluşlarının uzmanlığından tam olarak yararlanacak;
- f. sosyo-ekonomik verilerin toplanmasına, analizine ve değişimine ve bunların fiziksel ve biyolojik veriler ile entegrasyonuna ağırlık verecek;
- g. halka açık tüm kaynaklardan sağlanan çölleşmeyle mücadele ve kuraklığın etkilerini hafifletme ile ilgili bilgilerin değişimini ve bunların tamamının açık ve hemen kullanılabilir durumda olmasını sağlayacak; ve
- h. her birinin kendi ulusal mevzuat ve/veya politikaları çerçevesinde yerel ve geleneksel bilgilerin değişimini sağlayacak, bu bilgiyi yeterli biçimde koruyacak önlemleri alacak, yerel halklara hakkaniyetli ve karşılıklı anlaşmaya dayanan şartlar çerçevesinde bu bilgiden sağlanan yararları eşdeğer bir karşılık sağlayacaklardır.

Madde 17-Araştırma Ve Geliştirme

1. Taraflar,her birinin kendi imkanları ölçüsünde, uygun ulusal, alt-bölgesel, bölgesel ve uluslararası kuruluşlar vasıtasıyla çölleşmeyle mücadele ve kuraklığın etkilerini hafifletme alanlarında teknik ve bilimsel işbirliğini desteklemeyi taahhüt ederler. Bu amaçla Taraflar;

a. çölleşmeyle mücadele ve kuraklığın etkilerini hafifletmek, kaynakların hem daha yüksek verimliliğini hem de sürdürülebilir kullanım ve yönetimini sağlamak amacıyla, gerek çölleşme ve kuraklığa yol açan süreçler gerekse doğal ve beşeri nedensel faktörlerin etkileri ve birbirinden farkları hakkındaki bilgilerin artmasına katkıda bulunan;

b. iyi tanımlanmış amaçlara hizmet eden, yerel halkın somut ihtiyaçlarına eğilen ve etkilenen alanlardaki halkın hayat standartlarını iyileştirecek çözümlerin saptanarak uygulanması sonucunu doğuran;

c. geleneksel ve yerel bilgilerin sahiplerinin, bu bilgilerin ticari olarak kullanılmasından veya bu bilgilerden elde edilen teknolojik gelişmelerden hakkaniyetli bir şekilde ve karşılıklı anlaşmaya dayanan şartlar çerçevesinde doğrudan yararlanmalarını kendi ulusal mevzuat ve/veya politikaları çerçevesinde sağlamak suretiyle, geleneksel ve yerel bilgi, ustalık ve uygulamaları koruyan bütünleştiren, zenginleştiren ve geçerli kılan;

d. disiplinler-arası ve katılıma dayalı sosyo-ekonomik araştırmalara özel önem verilerek özellikle araştırma temeli zayıf olan ülkelerdeki yerel becerilerin geliştirilmesi ve gereken kapasitelerin güçlendirilmesi için başta Afrika'da olmak üzere etkilenen gelişmekte olan ülke Taraflarda ulusal, alt-bölgesel ve bölgesel araştırma kabiliyetini geliştiren ve güçlendiren;

e. konuyla ilgili olarak yoksulluk, çevre faktörlerinden kaynaklanan göç ve çölleşme olguları arasındaki ilişkileri göz önüne alan;

f. yerel halk ve toplulukların etkin katılımı ile sürdürülebilir kalkınmaya yönelik iyileştirilmiş, makul fiyatlı ve erişilebilir teknolojilerin geliştirilmesi amacıyla ulusal, alt-bölgesel, bölgesel ve uluslararası düzeylerde kamu ve özel sektör araştırma kuruluşları arasında ortak araştırma programlarının yürütülmesini destekleyen; ve

g. etkilenen alanlarda, diğer hususların yanısıra yağmur bulutlarını tohumlayarak, su kaynaklarının kullanılabilirliğini arttıran;

araştırma faaliyetlerini destekleyeceklerdir.

2. Belli bölge ve alt-bölgeler için yerel şartları yansıtan araştırma öncelikleri eylem planlarına dahil edilmelidir. Taraflar Meclisi, Bilim ve Teknoloji Komitesinin tavsiyesi ile araştırma önceliklerini periyodik olarak gözden geçirecektir.

Madde 18-Teknolojinin Transferi, Edinimi, Uyarlanması Ve Geliştirilmesi

1. Taraflar, sürdürülebilir kalkınmanın sağlanmasına katkıda bulunmak için, etkilenen alanlarda çölleşmeyle mücadele ve/veya kuraklığın etkilerinin hafifletilmesine yönelik çevresel açıdan duyarlı, ekonomik açıdan gerçekleştirilebilir ve sosyal yönden kabul edilebilir teknolojilerin transferini, edinimini, uyarlanmasını ve geliştirilmesini desteklemeyi, finansmanını sağlamayı ve/veya finansmanını kolaylaştırmayı karşılıklı olarak anlaşmaya varıldığı gibi ve her birinin ulusal mevzuat ve/veya politikalarına uygun olarak taahhüt ederler. Bu tür işbirlikleri yerine göre iki taraflı veya çok taraflı olarak ve hükümetler arası kuruluşlar ile sivil toplum kuruluşlarının uzmanlıklarından tam olarak yararlanılarak gerçekleştirilecektir. Taraflar, özellikle;

a. kullanılabilir teknolojiler ile bunların kaynakları, çevresel riskleri ve edinilebilecekleri genel şartlara ilişkin bilgilerin yayılması için ulusal, alt-bölgesel, bölgesel ve uluslararası düzeylerdeki ilgili bilgi sistem ve bankalarından yararlanacak;

b. özellikle etkilenen gelişmekte olan ülke Tarafların, yerel halkların somut ihtiyaçları için pratik uygulamaya yatkın teknolojilerden, bu teknolojilerin sosyal, kültürel, ekonomik ve çevresel etkilerine özel bir dikkat göstererek, ayrıcalıklı ve tercihli şartlar da dahil olmak üzere karşılıklı anlaşma ile sağlanacak uygun şartlarla, fikri mülkiyet haklarının korunması gereğini de dikkate alarak, yararlanmasını kolaylaştıracak;

c. etkilenen ülke Taraflar arasında teknoloji işbirliğini mali yardım ve diğer uygun araçlarla geliştirecek;

d. etkilenen gelişmekte olan Taraflar ile teknoloji işbirliğini, özellikle de alternatif hayat biçimlerine elverişli sektörlerde ortak girişimler (iş ortaklıkları) oluşturulmasını da içerecek biçimde yaygınlaştıracak; ve

e. uygun teknoloji, bilgi, ustalık ve uygulamaların geliştirilmesine, transferine, edinilmesine ve uyarlanmasına uygun iç piyasa şartlarını ve teşviklerini yaratmak için, fikri mülkiyet haklarının etkin ve yeterli düzeyde korunmasına ilişkin önlemler de dahil olmak üzere, gereken mali ve diğer önlemleri alacaklardır.

2. Taraflar, her birinin kendi imkanları ölçüsünde ve ulusal mevzuat ve/veya politikaları çerçevesinde geleneksel ve yerel teknoloji, bilgi, ustalık ve uygulamaları özellikle koruyacak, destekleyecek ve kullanacaklardır, Taraflar, bu amaçla;

a. yerel halkla birlikte bu tür teknoloji, bilgi, ustalık ve uygulamaların envanterini çıkararak potansiyel kullanım alanlarını belirlemeyi ve gereğinde ilgili hükümetler arası kuruluşlar ve sivil toplum kuruluşlarının da işbirliği ile bu bilgilerin yayılmasını sağlamayı;

b. bu tür teknoloji, bilgi, ustalık ve uygulamaların yeterli bir şekilde korunmasını ve bunların ticari olarak kullanımından veya bunlara dayanarak gerçekleştirilen teknolojik gelişmelerden yerel halkın hakkaniyet esasına ve karşılıklı mutabakata göre yararlanmasını sağlamayı;

c. bu tür teknoloji, bilgi, ustalık ve uygulamaların veya bunlara dayanarak geliştirilen yeni teknolojilerin iyileştirilmesini ve yayılmasını teşvik etmeyi ve aktif olarak desteklemeyi; ve

d. bu tür teknoloji, bilgi, ustalık ve uygulamaların daha geniş kullanımı için uyarlanmasını ve gerektiğinde modern teknoloji ile bütünleştirilmesini kolaylaştırmayı;

üstlenirler.

Bölüm 3-Destekleyici Önlemler

Madde 19-Kapasite Oluşturma, Eğitim Ve Kamu Bilinci

1. Taraflar, çölleşmeyle mücadele ve kuraklığın etkilerini hafifletme çabalarında kapasite oluşturulmasının, yani kurumlaşma, eğitim ve yerel ve ulusal kapasitelerin geliştirilmesinin önemini bilincindedirler ve yerine göre;

a. yerel örgütlerin ve sivil toplum kuruluşlarının işbirliği ile yerel halkın özellikle de kadın ve gençlerin başta yerel düzeyde olmak üzere her düzeyde tam katılımını sağlayarak;

b. çölleşme ve kuraklık alanındaki eğitim ve araştırma kapasitelerini ulusal düzeyde güçlendirerek;

c. ilgili teknoloji, yöntem ve tekniklerin daha etkin yayılmasını sağlamak üzere destek ve yaygınlaştırma hizmetlerini kurarak ve/veya güçlendirerek ve kırsal kuruluş üyeleri ile saha elemanlarını doğal kaynakların sürdürülebilir kullanımına ve korunmasına yönelik katılımcı yaklaşımlar konusunda eğiterek;

d. yerel halkın bilgi, ustalık ve uygulamalarının kullanılmasını ve yayılmasını mümkün olan her yerde teknik işbirliği programları ile hızlandırarak;

e. çevresel açıdan duyarlı teknolojileri ve geleneksel tarım ve hayvancılık yöntemlerini gerektiğinde modern sosyo-ekonomik şartlara uyarlayarak;

f. yakıt olarak oduna bağımlılığı azaltmak üzere başta yenilenebilir enerji kaynakları olmak üzere alternatif enerji kaynaklarının kullanımına uygun eğitim ve teknolojiyi sağlayarak;

g. etkilenen gelişmekte olan ülke Tarafların 16'ncı madde uyarınca bilgi toplama, analiz ve değişim alanlarındaki kapasitelerini güçlendirmek üzere, karşılıklı anlaşmaya göre işbirliği yoluyla programlar geliştirerek ve uygulayarak;

h. yeni beceriler geliştirecek eğitimin sağlanması da dahil olmak üzere, alternatif hayat biçimlerini yenilikçi yöntemlerle destekleyerek;

i. kuraklık şartları ve gıda üretimi konusunda erken uyarı bilgilerinin yayılmasına ve kullanılmasına yönelik verilerin toplanması ve analizinden sorumlu personel, yönetici ve karar vericileri eğiterek;

j. mevcut ulusal kurumların ve yasal çerçevelerin daha etkin işletilmesi ve gereğinde yenilerinin oluşturulmasının yanı sıra stratejik planlama ve yönetimi güçlendirerek; ve

k. etkilenen gelişmekte olan ülke Tarafların kapasite oluşturma faaliyetlerini kültürel değişim programları yoluyla ve uzun dönemli bir etkileşimli öğrenim ve araştırma süreci çerçevesinde güçlendirerek, kapasite oluşumunu teşvik edeceklerdir.

2. Etkilenen gelişmekte olan ülke Taraflar, diğer Tarafların ve yetkin hükümetler arası örgütler ile ve sivil toplum kuruluşlarının işbirliğiyle yerel ve ulusal düzeylerde mevcut kapasite ve tesislerin disiplinler arası bir irdelemesini yapacak ve bunların güçlendirilme potansiyellerini araştıracaklardır.

3. Taraflar birbirleri ile işbirliği yaparak hükümetler arası örgütler ve sivil toplum kuruluşları kanalıyla hem etkilenen hem de gerekirse etkilenmeyen ülke Taraflarda, çölleşme ve kuraklığın neden ve etkilerinin ve bu Sözleşmenin amacına ulaşmasının öneminin daha iyi kavranmasını sağlamak için kamu duyarlılığının artırılmasına ve halkın eğitime yönelik programlar geliştirecek ve destekleyeceklerdir. Bu amaçla;

a. halka yönelik bilinçlendirme kampanyaları düzenleyecek;

b. halkın ilgili bilgilere erişimini, eğitim ve bilinçlendirme faaliyetlerine yaygın halk katılımını daimi bir temelde teşvik edecek;

c. halkın duyarlılığının artmasına katkıda bulunan derneklerin kurulmasını destekleyecek;

d. mümkünse yerel dilde olmak üzere eğitsel ve kamu duyarlılığını arttırmaya yönelik materyallerin geliştirilmesini ve değişimini sağlayacak, etkilenen gelişmekte olan ülke Taraflarda eğitim ve bilinçlendirme programlarını uygulayan personelin eğitilmeleri için uzmanlar görevlendirecek ve uzman değişimleri yapacak ve yetkin uluslararası kuruluşların bünyesinde mevcut ilgili eğitim materyallerinden yararlanacak;

e. etkilenen alanlardaki doğal kaynakların saptanmasına, korunmasına, sürdürülebilir kullanım ve yönetimine ilişkin olarak etkilenen alanlardaki eğitim ihtiyaçlarını belirleyecek, okullardaki müfredat programlarını geliştirecek, başta kızlar ve kadınlar için olmak üzere herkese açık eğitim ve yetişkinler için okuma yazma program ve fırsatlarını ihtiyaca göre yaygınlaştıracak; ve

f. çölleşme ve kuraklığa karşı bilinçlenme konusunu gerek eğitim sistemleriyle gerekse derecesiz, yetişkinler için açık veya uygulamalı eğitim programlarıyla bütünleştirmek üzere disiplinler arası katılımcı programlar geliştireceklerdir.

4. Taraflar Meclisi, çölleşmeyle mücadele ve kuraklığın etkilerini hafifletmek amacıyla bölgesel eğitim ve öğretim merkezi ağlarını kuracak ve/veya güçlendirecektir. Söz konusu ağlar, bu amaçla kurulmuş veya güçlendirilmiş bir kurum tarafından koordine edilecek ve gelişmekte olan etkilenen ülke Taraflar arasındaki programların uyumlu olması ve deneyim alışverişi yapabilmesi amacıyla bu

ülkelerdeki bilimsel, teknik ve idari personeli eğitecek, eğitim ve öğretimden sorumlu mevcut kurumları güçlendirecektir. Bu ağların ilgili hükümetler arası örgütler ve sivil toplum kuruluşları ile yakın işbirliği yapması sağlanarak, çalışmalarda tekrarlardan kaçınılacaktır.

Madde 20-Mali Kaynaklar

1. Sözleşmenin amacına ulaşmasında finansman konusunun hayati önemi göz önüne alınarak, Taraflar, çölleşmeyle mücadele ve kuraklığın etkilerini hafifletmeye yönelik programlara yeterli kaynakların tahsisi konusunda imkanları çerçevesinde her türlü çabayı göstereceklerdir.

2. Bu bağlamda gelişmiş ülke Taraflar, 7'nci madde uyarınca, diğer bölgelerdeki gelişmekte olan etkilenen ülke Tarafları ihmal etmeden, etkilenen Afrika ülkesi Taraflara öncelik verecek; ve

a. çölleşmeyle mücadele ve kuraklığın etkilerini hafifletme programlarının uygulanmasını desteklemek üzere hibe ve ayrıcalıklı şartlarla borç sağlanması da dahil olmak üzere büyük mali kaynakları harekete geçirecek;

b. Küresel Çevre Kolaylığı (GEF) kuruluş Senedinin ilgili hükümlerine uygun olarak dört odak alanına ilişkin çölleşme ile ilgili faaliyetlerin mutabık kılınan maliyet artışlarını karşılayacak yeni ve ek kaynakların GEF'den sağlanması da dahil olmak üzere, yeterli ve öngörülebilir nitelikte mali kaynakların zamanında harekete geçirilmesini destekleyecek;

c. Uluslararası işbirliği çerçevesinde teknoloji, bilgi ve ustalık transferini kolaylaştıracak; ve

d. Etkilenen gelişmekte olan ülke Taraflar ile işbirliği içerisinde vakıflar, sivil toplum örgütleri ve diğer sektör kuruluşlarından sağlanabilecekler de dahil olmak üzere kaynakların harekete geçirilmesi ve kanalize edilmesini sağlayacak yenilikçi yöntem ve teşvikleri ve bu çerçevede başta Afrika'daki ülkeler olmak üzere etkilenen gelişmekte olan ülke Tarafların dış borç yükünü azaltmak suretiyle finansman imkanlarını arttıracak borç takası ve diğer yenilikçi yaklaşımları da araştıracaklardır.

3. Etkilenen gelişmekte olan ülke Taraflar, ulusal eylem programlarını uygulamak üzere imkanları ölçüsünde yeterli kaynakları harekete geçirmeyi taahhüt ederler.

4. Taraflar mali kaynakları harekete geçirirken tüm ulusal, iki taraflı ve çok taraflı fon, kaynak ve mekanizmalarından tam olarak yararlanacak ve bunların kalitatif olarak iyileştirilmesine çalışacak ve bu çerçevede konsorsiyum, ortak program ve paralel finansman imkanlarını kullanacak, sivil toplum kuruluşları da dahil olmak üzere özel sektörün finansman kaynak ve mekanizmalarından yararlanmaya çalışacaklardır. Bu amaçla Taraflar, 14'üncü madde uyarınca geliştirilen operasyonel mekanizmaları tam olarak kullanacaklardır.

5. Çölleşmeyle mücadele ve kuraklığın etkilerini hafifletmek amacıyla etkilenen gelişmekte olan ülke Tarafların ihtiyaç duyduğu mali kaynakların harekete geçirilmesi için Taraflar;

a. çölleşmeyle mücadele ve kuraklığın etkilerini hafifletmeye tahsis edilmiş olan kaynakları daha etkin ve verimli olarak kullanarak, başarılı ve aksayan yönlerini belirleyerek, etkin kullanımlarını engelleyen faktörleri ortadan kaldırarak ve gerekirse programları bu Sözleşmenin uzun dönemli entegre yaklaşımı çerçevesinde yeniden yönlendirerek, söz konusu kaynakların yönetimini rasyonelleştirecek ve güçlendirecek;

b. bölgesel kalkınma bankaları ve fonları da dahil olmak üzere çok taraflı finansman kuruluş ve fonlarının yönetim organlarında başta Afrika'daki ülkeler olmak üzere etkilenen gelişmekte olan ülke Tarafların bu Sözleşmenin uygulanmasına hizmet eden faaliyetlerinin ve özellikle bölgesel uygulama ekleri çerçevesinde ele alınan eylem programlarının desteklenmesine öncelik ve önem verecek; ve,

c. bölge ve alt-bölge düzeylerindeki işbirliğini, ulusal düzeydeki çabaları desteklemek üzere güçlendirmenin yollarını araştırıcaklardır.

6. Diğer Tarafların, çölleşmeyle ilgili bilgi, ustalık ve teknikleri ve/veya mali kaynakları etkilenen gelişmekte olan ülke Taraflara gönüllü olarak sağlamaları teşvik edilmektedir.

7. Gelişmiş ülke Tarafların başta mali kaynaklar ve teknoloji transferine ilişkin yükümlülükleri olmak üzere, Sözleşme kapsamındaki yükümlülüklerini yerine getirmeleri, başta Afrika'daki ülkeler olmak üzere etkilenen gelişmekte olan ülke Tarafların Sözleşme çerçevesindeki yükümlülüklerini tam olarak yerine getirmelerine yardımcı olacaktır. Gelişmiş ülke Taraflar bu yükümlülüklerini yerine getirirken ekonomik ve sosyal gelişme ve yoksullukla mücadelenin başta Afrika'daki ülkeler olmak üzere etkilenen gelişmekte olan Tarafların en öncelikli konuları olduğunu dikkate alacaklardır.

Madde 21-Mali Mekanizmalar

1. Taraflar Meclisi, başta Afrika'daki ülkeler olmak üzere gelişmekte olan ülke tarafların bu Sözleşmeyi uygulamalarına yönelik fonların maksimize edilmesi için mali mekanizmaların geliştirilmesini teşvik edecektir. Bu amaçla Taraflar Meclisi, diğer hususların yanısıra;

a. Sözleşmenin ilgili hükümleri uyarınca yürütülen faaliyetler için gerekli fonların ulusal, alt-bölgesel, bölgesel ve küresel düzeylerde sağlanmasını kolaylaştıran;

b. 20'nci madde çerçevesinde çok kaynaklı finansman, yaklaşım, mekanizma ve düzenlemelerini ve bunların değerlendirilmesini destekleyen;

c. ilgilenen Taraflara, ilgili hükümetler arası kuruluşlara ve sivil toplum kuruluşlarına, bunlar arasındaki koordinasyonu kolaylaştırmak amacıyla, mevcut fon kaynakları ve finansman biçimleri hakkında düzenli bilgiler sağlayan;

d. finansman kaynaklarının etkilenen gelişmekte olan ülke Taraflarda yerel düzeye etkin ve hızlı bir biçimde kanalize edilmesi için, sivil toplum kuruluşlarının katılımını gerektirenler de dahil olmak üzere, ulusal çölleşme ile mücadele fonları gibi mekanizmaların oluşturulmasını kolaylaştıran; ve

e. Sözleşmenin daha etkin uygulanmasını desteklemek üzere başta Afrika olmak üzere bölge ve alt-bölge düzeylerinde mevcut fonları ve mali mekanizmaları güçlendiren;

yaklaşım ve politikaları ele alarak benimseyeceklerdir.

2. Taraflar Meclisi, ayrıca, Birleşmiş Milletler Sistemi içerisindeki çeşitli mekanizmalar ve çok taraflı mali kuruluşlar vasıtasıyla, gelişmekte olan ülke Tarafların Sözleşme çerçevesindeki yükümlülüklerini yerine getirmelerine yönelik faaliyetlerine ulusal, alt-bölgesel ve bölgesel düzeylerde destek sağlanmasını teşvik edecektir.

3. Etkilenen gelişmekte olan ülke Taraflar, mevcut tüm mali kaynakların etkin kullanımını sağlayacak olan ulusal kalkınma programlarıyla bütünleştirilmiş eşgüdüm mekanizmalarını kullanacak, gerekirse bunları kuracak ve/veya güçlendireceklerdir. Ayrıca yeni mali kaynaklar bulmak, programlar geliştirerek uygulamak ve yerel düzeydeki grupların mali kaynaklara erişebilirliğini sağlamak üzere sivil toplum kuruluşlarını, yerel grupları ve özel sektörü de içeren katılımcı süreçlerden yararlanacaklardır. Bu eylemler, yardımı sağlayanlar tarafından yürütülecek geliştirilmiş bir koordinasyon ve esnek programlama ile güçlendirilebilir.

4. Mevcut mali mekanizmaların etkinlik ve verimliliğini arttırmak için, teknoloji transferi de dahil olmak üzere hibe ve/veya ayrıcalıklı ve diğer şartlarla önemli miktarda mali kaynakların harekete geçirilerek etkilenen gelişmekte olan ülke Taraflara kanalize edilmesini sağlayacak eylemleri desteklemek üzere, bu Sözleşmeyle bir Küresel Mekanizma oluşturulmuştur. Söz konusu Küresel Mekanizma, Taraflar Meclisi'nin yetki ve yönlendirmesi altında işleyecek ve ona karşı sorumlu olacaktır.

5. Taraflar Meclisi, ilk olağan toplantısında Küresel Mekanizmayı barındıracak bir örgütü belirleyecektir. Taraflar meclisi ve belirlemiş olduğu örgüt, bu Küresel Mekanizma tarafından, diğer hususların yanı sıra;

a. Sözleşmenin uygulanması amacıyla kullanılabilir iki taraflı veya çok taraflı işbirliği programlarının tanımlanarak envanterinin çıkarılmasını;

b. yenilikçi finansman yöntemleri, mali yardım kaynakları ve ulusal düzeyde işbirliği faaliyetlerinde koordinasyonun iyileştirilmesi konularında istek üzerine Taraflara tavsiyelerde bulunulmasını;

c. ilgilenen Taraflara, ilgili hükümetler arası kuruluşlara ve sivil toplum kuruluşlarına, aralarında koordinasyonun kolaylaştırılması amacıyla mevcut fon kaynakları ve finansman biçimleri konusunda bilgi sağlanmasını; ve,

d. Taraflar Meclisi'ne ikinci olağan toplantısından başlayarak faaliyetleri hakkında bilgi verilmesini;

Sağlamak üzere, Küresel Mekanizmanın çalışma usulleri üzerinde anlaşmaya varacaklardır.

6. Taraflar Meclisi ilk toplantısında, mümkün olduğu ölçüde mevcut bütçe ve insan gücü kaynakları çerçevesinde kalmak suretiyle, Küresel Mekanizmanın idari işlemlerine ilişkin gerekli düzenlemeleri, söz konusu Mekanizmayı barındırmak üzere saptamış olduğu örgütle birlikte yapacaktır.

7. Taraflar Meclisi 4'üncü paragraf uyarınca kendisine karşı sorumlu olan Küresel Mekanizmanın politikalarını, uygulamaya yönelik usullerini ve faaliyetlerini 7'nci madde hükümlerini de dikkate alarak üçüncü olağan toplantısında değerlendirecek ve bu değerlendirme sonucunda gerekli gördüğü önlemleri alacaktır.

KISIM IV-Kurumlar

Madde 22-Taraflar Meclisi

1. İşbu Sözleşme ile bir Taraflar Meclisi kurulmuştur.

2. Taraflar Meclisi, Sözleşmenin en üst organıdır. Görev kapsamı çerçevesinde etkin uygulama için gerekli kararları alacaktır. Özellikle de;

a. ulusal, alt-bölgesel, bölgesel ve uluslararası düzeyde edinilen deneyimler ışığında ve bilimsel ve teknolojik bilgilerdeki gelişmelere dayanarak, Sözleşmenin uygulanmasını ve kurumsal düzenlemelerinin işlerliğini düzenli aralıklarla değerlendirecek;

b. Taraflarca benimsenen önlemlere ilişkin bilgi değişimini destekleyecek ve kolaylaştıracak, 26'ncı madde uyarınca sunulacak bilginin iletileceği biçim ve takvimi kararlaştıracak, raporları değerlendirecek ve bunlara göre tavsiyelerde bulunacak;

c. Sözleşmenin uygulanması için gerekli gördüğü bağlı kuruluşları oluşturacak;

d. Bağlı kuruluşlarınca sunulan raporları değerlendirecek ve bu kuruluşlara rehberlik edecek;

e. Gerek kendisinin gerekse bağlı kuruluşlarının iç tüzük ve mali kurallarını oybirliğiyle kararlaştırarak kabul edecek;

f. 30 'uncu ve 31'inci maddeler uyarınca Sözleşme değişikliklerini kabul edecek;

g. bağlı kuruluşları da dahil olmak üzere faaliyet programını ve bütçesini onaylayacak ve bunların finansmanı için gerekli olan düzenlemeleri yapacak;

h. gerektiğinde yetkin ulusal, uluslararası ve hükümetler arası kuruluşların ve sivil toplum kuruluşlarının bilgi ve hizmetlerinden yararlanacak ve onlarla işbirliği yapacak;

i. tekrarı önlemek kaydıyla, ilgili diğer Sözleşmelerle ilişkileri destekleyecek ve güçlendirecek; ve

j. Sözleşmenin amacına ulaşması için gereken diğer işlevleri yerine getirecektir.

3. Taraflar Meclisi, Sözleşmede öngörülen karar verme usulleri dışında kalan konulardaki karar verme usullerini kapsayan kendi iç tüzüğünü ilk toplantısında kabul edecektir. Bu tüzük belli kararların kabulü için gerekli çoğunluk oylarının belirlenmesini de içerebilir.

4. Taraflar Meclisinin ilk toplantı çağrısı 35'inci maddede belirtilen geçici Sekreterya tarafından yapılacak ve Taraflar Meclisi Sözleşmenin yürürlüğe girmesinden sonra en geç bir yıl içerisinde toplanacaktır. Taraflar Meclisince aksine kararlar alınmadığı takdirde ikinci, üçüncü ve dördüncü olağan toplantılar yılda bir yapılacak, dördüncüden sonraki olağan toplantılar ise iki yılda bir düzenlenecektir.

5. Taraflar Meclisinin olağanüstü toplantıları ya Taraflar Meclisinin olağan toplantısında kararlaştırılacak yada herhangi bir Tarafın yazılı talebi üzerine, talebin Daimi Sekreterya tarafından Tarafalara duyurulmasını izleyen üç ay içerisinde Tarafların en az üçte birince desteklenmesi halinde yapılabilecektir.

6. Taraflar Meclisinin her olağan toplantısında bir Başkanlık Divanı seçilecektir. Başkanlık Divanının yapısı ve işlevleri iç tüzükle belirlenecektir. Başkanlık Divanı üyelerinin seçiminde, eşit coğrafi dağılım unsuruna ve başta Afrika olmak üzere etkilenen ülke Tarafların yeterli düzeyde temsiline dikkat edilecektir.

7. Birleşmiş Milletler, Birleşmiş Milletlerin ihtisas kuruluşları ve Sözleşmede Taraf olmayan Birleşmiş Milletler üyesi Devletler ve nezdindeki gözlemciler, Taraflar Meclisinin toplantılarında gözlemci sıfatı ile temsil edilebilirler. Ulusal veya uluslararası olsun ya da hükümet veya sivil toplum kuruluşu olsun, Sözleşme ile kapsanan konularda vasıf sahibi herhangi bir kuruluş, Taraflar Meclisinin bir toplantısında gözlemci olarak temsil edilme talebini Daimi Sekreterya'ya bildirdiği takdirde, Tarafların en az üçte birince itiraz edilmedikçe toplantıya kabul edilebilir. Gözlemcilerin kabul ve katılımları Taraflar Meclisince kabul edilen iç tüzüğe tabi olacaktır.

8. Taraflar Meclisi, 16'ncı maddenin (g) paragrafı, 17'nci maddenin 1 (c) paragrafı ve 18'inci maddenin 2 (b) paragrafı ile ilgili bilgileri, bu konularda uzmanlığı bulunan yetkin ulusal veya uluslararası kuruluşlardan isteyebilir.

Madde 23-Daimi Sekreterya

1. İşbu Sözleşme ile bir Daimi Sekreterya kurulmuştur.

2. Daimi Sekreteryanın görevleri;

- a. Sözleşme uyarınca kurulan Taraflar Meclisinin ve bağlı kuruluşlarının toplantıları için gerekli düzenlemeleri yapmak ve gereken hizmetleri sunmak;
 - b. kendisine sunulan raporları toplamak ve iletmek;
 - c. başta Afrika'daki ülkeler olmak üzere etkilenen gelişmekte olan ülke Taraflara, talepleri halinde, Sözleşmeye göre istenilen bilgilerin toplanmasında ve iletilmesinde yardım sağlanmasını kolaylaştırmak;
 - d. diğer uluslararası kuruluş ve sözleşmelerin sekreterlarıyla kendi faaliyetleri arasında koordinasyon kurmak;
 - e. Taraflar Meclisinin yönlendiriciliğinde, görevlerinin etkin bir biçimde yerine getirilmesi için gerekli olan idari işlem ve akitleri yapmak;
 - f. bu Sözleşme çerçevesindeki görevlerinin yürütülmesine ilişkin raporları hazırlayarak Taraflar Meclisine sunmak; ve
 - g. Taraflar Meclisince kararlaştırılan diğer Sekreterya işlevlerini yerine getirmektir.
3. Taraflar Meclisi, ilk toplantısında bir Daimi Sekreterya atayacak ve çalışması için gerekli düzenlemeleri yapacaktır.

Madde 24-Bilim Ve Teknoloji Komitesi

1. Çölleşmeyle mücadele ve kuraklığın etkilerini hafifletmeye ilişkin bilimsel ve teknolojik konularda Taraflar Meclisine bilgi sağlamak ve tavsiyelerde bulunmak üzere, işbu Sözleşme ile Taraflar Meclisinin bağlı kuruluşu statüsünde bir Bilim ve Teknoloji Komitesi kurulmuştur. Komite, Taraflar Meclisinin olağan toplantıları ile aynı zamanda toplanacak, disiplinler arası bir niteliğe sahip olacak, ve tüm Tarafların katılımına açık olacaktır. Komite, ilgili uzmanlık alanlarında yetkin olan hükümet temsilcilerinden oluşacaktır. Taraflar Meclisi ilk toplantısında komitenin görev tanımına karar verecektir.
2. Taraflar Meclisi ilgili konularda uzmanlık ve deneyim sahibi bağımsız uzmanların bir listesini tutacak ve güncelleştirecektir. Liste, disiplinler arası bir yaklaşım ve geniş coğrafi temsil ihtiyaçlarının göz önüne alınarak Taraflarca yazılı olarak gösterilen adaylara dayandırılacaktır.
3. Taraflar Meclisi, bilim ve teknoloji alanlarındaki çölleşmeyle mücadele ve kuraklığın etkilerini hafifletmeye ilgili en son duruma ilişkin belli konularda Komite kanalıyla kendisine bilgi sunmak ve tavsiyelerde bulunmak üzere, gerektiğinde özel görev panelleri oluşturabilir. Bu paneller, yukarıda belirtilen listeden disiplinler arası yaklaşım ve geniş coğrafi temsil esasları gözetilerek seçilen uzmanlardan oluşur. Bilimsel niteliğe ve uygulama deneyimine sahip olan bu uzmanlar, Komitenin önerisi üzerine Taraflar Meclisince atanırlar. Taraflar Meclisi, söz konusu panellerin görev tanımını ve çalışma usullerini belirler.

Madde 25-Kurum Ve Kuruluşlar Arasında

İlişkiler Ağı

1. Bilim ve Teknoloji Komitesi, Taraflar Meclisinin gözetiminde, mevcut ilişki ağları ile ağın birimlerini oluşturmaya hazır kurum ve kuruluşların belirlenmesine ilişkin bir araştırma ve değerlendirme yapacaktır. Böyle bir ilişkiler ağı, Sözleşmenin uygulanmasına destek sağlayacaktır.
2. 1'inci paragrafta sözü edilen bu araştırma ve değerlendirme sonucunda Bilim ve Teknoloji Komitesi, 16-19'uncu maddelerde belirtilen konuların etkin bir biçimde ele alınmasını sağlamak üzere yerel, ulusal ve diğer düzeylerdeki birimler arasında bir ağ oluşturulmasına ve güçlendirilmesine ilişkin yöntemler konusunda Taraflar Meclisine tavsiyelerde bulunacaktır.
3. Bu tavsiyeleri göz önüne alarak Taraflar Meclisi;
 - a. ağ için en uygun ulusal, alt-bölgesel, bölgesel ve uluslararası birimleri tanımlayarak, uygulamaya dönük işlemler ve zamanlama konusunda tavsiyelerde bulunacak; ve
 - b. böyle bir ağı her düzeyde güçlendirmeye ve kolaylaştırmaya en uygun olan birimleri tanımlayacaktır.

Kısım V-Usuller

Madde 26-Bilgi İletişimi

1. Taraflardan her biri, Taraflar Meclisinin olağan toplantısında görüşülmek üzere, Sözleşmeyi uygulamak için aldığı önlemler konusunda bir raporu Daimi Sekreteryaya vasıtasıyla Taraflar Meclisine iletacaktır. Taraflar Meclisi, bu raporların sunulma takvim ve biçimini belirleyecektir.
2. Etkilenen ülke Taraflar 5'inci madde uyarınca saptanan stratejilere ve bunların uygulanmasına ilişkin bir açıklama sunacaklardır.
3. 9-15'inci maddeler uyarınca ulusal eylem programları uygulayan etkilenen ülke Taraflar, programlarına ve bunların uygulanmalarına ilişkin ayrıntılı bir açıklama sunacaklardır.
4. Herhangi bir etkilenen ülke Taraflar grubu, eylem programları çerçevesinde alt-bölge ve/veya bölge düzeyinde alınan önlemlerle ilgili ortak bir bildiri hazırlayabilir.
5. Gelişmiş ülke Taraflar, Sözleşme çerçevesinde sağladıkları veya sağlamakta oldukları mali kaynaklarla ilgili bilgiler de dahil olmak üzere, eylem programlarının hazırlanmasına ve uygulanmasına yardımcı olmak için aldıkları önlemler hakkında bilgi vereceklerdir.

6. 1-4'üncü paragraflar uyarınca sunulan bilgiler, Daimi Sekreteryaya tarafından en kısa süre içerisinde Taraflar Meclisine ve ilgili bağılı kuruluşlarına iletilecektir.

7. Taraflar Meclisi, Afrika'daki ülkeler başta olmak üzere etkilenen ülke Tarafların talebi üzerine, gerek bu madde uyarınca bilgi toplanması ve iletilmesi gerekse eylem programlarının teknik ve mali ihtiyaçlarının belirlenmesi amacıyla teknik ve mali destek sağlanmasını kolaylaştıracaktır.

Madde 27-Uygulama Sorunlarının

Çözümü İçin Önlemler

Taraflar Meclisi, Sözleşmenin uygulanmasında ortaya çıkabilecek sorunların çözümü için gerekli olan işlemleri ve kurumsal mekanizmaları görüşerek, kabul edecektir.

Madde 28-Uyuşmazlıkların Çözümlemesi

1. Taraflar, Sözleşmenin uygulanmasına veya yorumlanmasına ilişkin uyuşmazlıkları aralarında görüşmeler yoluyla veya kendi seçecekleri diğere barışçı yöntemlerle çözeceklerdir.

2. Bölgesel ekonomik entegrasyon örgütü olmayan bir Taraf, Sözleşmeyi onaylama, kabul etme, uygun görme veya Sözleşmeye katılma aşamasında veya daha sonra herhangi bir zamanda, Yediemine sunulacak yazılı bir senet ile Sözleşmenin uygulanması ve yorumlanması konusunda herhangi bir uyuşmazlık halinde, aynı yükümlülüğü kabul eden bir Taraf ile ilgili olarak;

a. Taraflar Meclisince en kısa zamanda bir ekte tespit edilecek usullere göre tahkim ve/veya,

b. uyuşmazlığın Uluslararası Adalet Divanına götürülmesi

yollarından birini veya her ikisini birden uyuşmazlığın çözümleme yöntemi olarak kabul ettiğini bildirebilir.

3. Bölgesel ekonomik entegrasyon örgütü olan bir Taraf, 2 (a) paragrafında belirtilen usuller çerçevesinde tahkim için benzer bir bildirimde bulunabilir.

4. Paragraf 2 uyarınca yapılan bir bildirim, süresinin bitimine kadar veya feshine ilişkin yazılı ihbarın Yediemine verilmesinden üç ay sonra kadar yürürlükte kalacaktır.

5. Uyuşmayan Taraflar aksine bir anlaşmaya varmadıkça, bir bildirim süresinin sona ermesi, fesih ihbarı veya yeni bir bildirim yapılması hakem kuruluna veya Uluslararası Adalet Divanına intikal etmiş bir davayı herhangi bir şekilde etkilemez.

6. Eğer bir uyuşmazlığın Tarafları paragraf 2 uyarınca aynı usulü veya herhangi bir usulü kabul etmemişlerse ve bir Tarafın diğere aralarında bir uyuşmazlık olduğuna dair yazılı ihbarından itibaren on iki ay içerisinde uyuşmazlığı

çözememişlerse, Taraflardan birinin talebi üzerine uyuşmazlık, Taraflar Meclisinin en kısa sürede bir ekte tespit edeceği usullere göre uzlaşmaya götürülecektir.

Madde 29-Eklerin Statüsü

1. Ekler Sözleşmenin ayrılmaz bir parçasıdır ve aksi açıkça belirtilmediği sürece Sözleşmeye yapılan göndermeler eklerine de yapılmış sayılırlar.
2. Taraflar eklerin hükümlerini, bu Sözleşme maddeleri çerçevesindeki hak ve yükümlülüklerine uygun bir biçimde yorumlayacaklardır.

Madde 30-Sözleşme Değişiklikleri

1. Herhangi bir Taraf, Sözleşmede değişiklik yapılmasını önerebilir.
2. Sözleşme değişiklikleri, Taraflar Meclisinin olağan toplantısında kabul edilirler. Önerilen değişiklik metni, kabulüne sunulacağı toplantı tarihinden en az altı ay önce Daimi Sekreteryaya tarafından Taraflara iletilir. Daimi Sekreteryaya değişiklik önerilerini Sözleşmeyi imza edenlere de iletacaktır.
3. Taraflar, Sözleşmedeki herhangi bir değişiklik önerisi karşısında oy birliği ile karara varmak üzere her çabayı göstereceklerdir. Oy birliğinin sağlanması için bütün çabalara rağmen mutabakat sağlanamamışsa, son çare olarak değişiklik toplantıda hazır bulunan ve oy veren Tarafların üçte iki çoğunluğu ile kararlaştırılacaktır. Kararlaştırılan değişiklik Daimi Sekreteryaya tarafından Yedimeine iletilecek ve Tarafların onay, kabul, uygun görüş ve katılmasına sunulmak üzere Yedimeince dağıtımı yapılacaktır.
4. Bir değişikliğe ilişkin onay, kabul, uygun görüş ve katılma senetleri Yedimeine tevdi edilirler. 3'üncü paragraf uyarınca kararlaştırılan bir değişiklik, kabul eden Taraflar için, kararlaştırıldığı tarihteki Sözleşme Taraflarının en az üçte ikisinin onay, kabul, uygun görüş ve katılma senetlerinin Yedimeince alındığı tarihi izleyen doksaninci günde yürürlüğe girecektir.
5. Değişiklik, diğer herhangi bir Taraf için, bu Tarafın Yedimeine sözkonusu değişikliğe ilişkin onay, kabul, uygun görüş ve katılma senedini verdiği tarihi izleyen doksaninci günde yürürlüğe girecektir.
6. Bu madde ve 31'inci madde de geçen "hazır bulunan ve oy veren Taraflar" deyimi, hazır bulunan ve olumlu veya olumsuz oy kullanan Tarafları ifade etmektedir.

Madde 31-Eklerin Kabulü Ve Değiştirilmesi

1. Sözleşmeye ek ilaveleri ve eklerdeki değişiklikler, Sözleşmede değişiklik yapılmasına dair 30'uncu maddede öngörülen usule uygun olarak önerilir ve kabul edilirler. Sözleşmeye bölgesel uygulama eki ilavesi veya bölgesel uygulama eklerinde değişiklik yapılmasıyla ilgili olarak yukarıdaki maddede belirtilen çoğunluk hükmü, ilgili bölgeden hazır bulunan ve oy veren Tarafların üçte iki çoğunluğunu da içerecektir. Bir ekin kabulü veya değiştirilmesi, Yedimein tarafından tüm Taraflara iletilecektir.

2. Sözleşmeye bölgesel uygulama eki ilavesi veya bölgesel uygulama eklerinde değişiklik yapılması dışında kalan ve 1'inci paragrafta uygun olarak kabul edilen ekler veya eklerdeki değişiklikler, Sözleşmenin tüm Tarafları için Yedieminin söz konusu ek veya değişikliğin kabulünü Taraflara bildirdiği tarihten altı ay sonra yürürlüğe girecektir.; ancak, bu süre içinde Yediemine yazılı olarak söz konusu ek veya değişikliği kabul etmediğini bildirmiş olan Taraflar müstesnadır. Bu ek veya değişiklikler, kabul etmediklerine ilişkin bildirimlerini geri alan Taraflar için, bu geri alma bildiriminin Yediemine ulaştığı tarihi izleyen doksanuncu günde yürürlüğe girecektir.

3. 1'inci paragrafta uygun olarak kabul edilmiş olan ilave bir bölgesel uygulama eki veya herhangi bir bölgesel uygulama ekinde yapılan değişiklikler, aşağıda belirtilen istisnalar dışında, bu ek veya değişikliğin kabulünün Yediemin tarafından Taraflara bildirdiği tarihten altı ay sonra Sözleşmenin tüm Tarafları için yürürlüğe girecektir. Söz konusu istisnalar şunlardır.

a. Yukarıda belirtilen altı ay içerisinde Yediemine yazılı olarak o bölgesel uygulama ekinin ilavesini veya o bölgesel uygulama ekinde yapılan değişikliği kabul etmediğini bildirmiş olan Taraflar. Kabul etmeme bildirimini geri alan Taraflar için söz konusu ek veya değişiklikler, kabul etmeme bildiriminin geri alındığına dair bildirim Yediemine ulaşma tarihini izleyen doksanuncu günde yürürlüğe girecektir.

b. Bölgesel uygulama eki ilavesi veya bunlardaki bir değişiklik için 34'üncü maddenin 4'üncü paragrafına göre beyanda bulunmuş olan herhangi bir Taraf için söz konusu ek veya değişiklik, buna ilişkin onay, kabul, uygun görme veya katılma bildiriminin Yediemine tevdi tarihini izleyen doksanuncu günde yürürlüğe girecektir.

4. Bir ekin veya ekte yapılan değişikliğin kabulünün Sözleşmede değişiklik gerektirmesi halinde, bu ek veya ekte yapılan değişiklik Sözleşmedeki değişikliğin yürürlüğe girmesinden önce geçerli olmayacaktır.

Madde 32-Oy Hakkı

1. 2'nci paragrafta belirtilen durum dışında, Sözleşme Taraflarından her birinin bir oyu bulunacaktır.

2. Bölgesel ekonomik entegrasyon örgütleri kendi ehliyetleri dahilindeki konularda, Sözleşmeye Taraf olan üye Devletlerin sayısı kadar oy hakkına sahiptirler. Bu tür bir örgütün üyesi olan herhangi bir Devlet oy hakkını kullanmışsa örgütün oy hakkı ortadan kalkar, keza örgüt oy hakkını kullanırsa üyelerin oy kullanma hakkı kalmaz.

Kısım VI-Son Hükümler

Madde 33-İmza

Bu Sözleşme 14-15 Ekim 1994 tarihlerinde Paris'te Birleşmiş Milletler'e veya Birleşmiş Milletler'in herhangi bir uzman kuruluşuna üye veya Uluslararası Adalet

Divanı Statüsüne Taraf olan Devletlerin ve bölgesel ekonomik entegrasyon örgütlerinin imzasına açılacaktır. Bu tarihten sonra 13 Ekim 1995'e kadar Birleşmiş Milletler'in New York'taki merkezinde imzaya açık tutulacaktır.

Madde 34-Onay, Kabul, Uygun Görme Ve Katılma

1. Sözleşme, Devletlerin ve bölgesel ekonomik entegrasyon örgütlerinin onay, kabul, uygun görme ve katılmalarına tabidir. Sözleşme, imzadan kaldırılmasının ertesi gününden itibaren katılıma açık tutulacaktır. Onay, kabul, uygun görme ve katılma bildirimleri Yediyemine teslim edilecektir.

2. Üye Devletlerinin hiç biri sözleşmeye Taraf olmayan bir bölgesel ekonomik entegrasyon örgütü Sözleşmeye Taraf olduğu takdirde, Sözleşmeden doğan tüm yükümlülüklerden sorumlu tutulacaktır. Bu tür bir örgüte üye bir veya birkaç Devletin de Sözleşmeye Taraf olması durumunda ise, örgüt ve üye Devletler Sözleşmeden doğan yükümlülüklerin yerine getirilmesinde her birinin sorumluluğunun ne olduğuna karar vereceklerdir. Böyle durumlarda örgüt ile üye Devletler, Sözleşmeden doğan haklarını aynı anda kullanamazlar.

3. Bölgesel ekonomik entegrasyon örgütleri onay, kabul, uygun görme ve katılma senetlerinde, Sözleşmeyle düzenlenen konularda ne derece yetkili olduklarını belirtmek zorundadırlar. Bu yetkilerde önemli bir değişiklik olması halinde, durumun Taraflara duyurulması için Yediyemini derhal bilgilendireceklerdir.

4. Herhangi bir Taraf onay, kabul, uygun görme ve katılma senedinde, ilave edilecek herhangi bir bölgesel uygulama ekinin veya herhangi bir bölgesel uygulama ekinde yapılacak değişikliklerin, ancak buna ilişkin bir onay, kabul, uygun görme ve katılma senedinin tevdi edilmesinden sonra kendisi açısından yürürlüğe girebileceğini beyan edebilir.

Madde 35-Ara Düzenlemeler

23'üncü maddede belirtilen Sekreteryaya fonksiyonları, Taraflar Meclisinin ilk toplantısı tamamlanıncaya kadar Birleşmiş Milletler Genel Kurulunun 22 Aralık 1992 tarihli ve 47/188 sayılı kararı ile geçici olarak oluşturulan Sekreteryaya tarafından yürütülecektir.

Madde 36-Yürürlüğe Giriş

1. Sözleşme ellinci onay, kabul, uygun görme veya katılma senedinin tevdi tarihini izleyen doksanıncı günde yürürlüğe girecektir.

2. Ellinci onay, kabul, uygun görme ve katılma senedinin tevdi edilmesinden sonra Sözleşmeyi onaylayan, kabul eden, uygun gören veya Sözleşmeye katılan her bir Devlet veya bölgesel ekonomik entegrasyon örgütü için Sözleşme, bu Devlet veya bölgesel ekonomik entegrasyon örgütünün onay, kabul, uygun görme ve katılma senedini tevdi ettiği tarihi izleyen doksanıncı günde yürürlüğe girecektir.

3. 1'inci ve 2'nci paragrafların amacı açısından, bir bölgesel ekonomik entegrasyon örgütü tarafından tevdi edilen bir senet, bu örgütün üyesi olan Devletler tarafından tevdi edilmiş olan senetlere ilave olarak sayılmayacaktır.

Madde 37-Çekinceler

Bu Sözleşmeye çekince konulamaz.

Madde 38-Çekilme

1. Herhangi bir Taraf, Sözleşmenin kendisi açısından yürürlüğe girişinden itibaren üç yıl geçtikten sonra herhangi bir zamanda, Yediemine yazılı bildirimde bulunarak Sözleşmeden çekilebilir.

2. Böyle bir çekilme, bildirim Yediemine ulaşma tarihinden itibaren bir yıl dolduktan sonra veya bu tarihten daha geç ise çekilme bildiriminde belirtilen tarihte geçerli olacaktır.

Madde 39-Yeddiemin

Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri, Sözleşmenin Yedieminidir.

Madde 40- Asıl Metinler

Arapça, Çince, İngilizce, Fransızca, Rusça ve İspanyolca metinlerinin her biri eşit olarak asıl olan bu Sözleşmenin orijinali, Birleşmiş Milletler Genel Sekreterine tevdi edilecektir.

ŞAHADET MAKAMINDA, usulü dairesinde yetkilendirilen aşağıdaki imza sahipleri işbu Sözleşmeyi imzalamışlardır.

İŞBU SÖZLEŞME bin dokuz yüz doksan dört yılı Haziran ayının 17'nci günü Paris'te düzenlenmiştir.

